

OD REDAKTORA NAUKOWEGO

Do rąk Czytelników trafia jubileuszowy, 20 numer cyklicznie ukazujących się „Humanistycznych Zeszytów Naukowych – Prawa Człowieka/ Humanistic Scientific Fascicles – Human Rights” (HZNPC/HSFHR). Mam ogromną przyjemność i zaszczyt redagowania tego kolejnego tomu. Zaszczyt jest to tym większy, że tom ten stanowi pokłosie I Świętokrzyskiej Uniwersyteckiej Konferencji Penitencjarnej, zorganizowanej przez kierowany przeze mnie Zakład Prawa Karnego, Kryminologii i Kryminalistyki (Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji, Wydział Prawa, Administracji i Zarządzania, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) w Kielcach w dniach 3–4 czerwca 2016 r. Konferencja ta spotkała się z ogromnym zainteresowaniem, obejmowała bowiem 33 referaty i zgromadziła ponad 300 (często aktywnych w dyskusji) słuchaczy. Według opinii Służby Więziennej stała się wiodącym forum wymiany poglądów penitencjarnych w Polsce.

Z tego też powodu niniejszy numer HZNPC składa się wyłącznie z artykułów (prezentowanych według alfabetycznie uporządkowanych autorów), które zostały złożone do druku jako efekt wspomnianej Konferencji. Pomimo tej jednorodnej penitencjarnej tematyki (a może dzięki niej) – w mojej i recenzentów ocenie – jest to ponownie numer bardzo interesujący, po raz kolejny wzmacniający pozycję „Humanistycznych Zeszytów Naukowych – Prawa Człowieka”.

Pierwszy tekst, autorstwa Piotra Arczyńskiego, prawnika reprezentującego Urząd Miasta Kielce, zatytułowany *Moc wiążąca wyroku karnego w postępowaniu cywilnym – artykuł 11 kodeksu postępowania cywilnego w świetle orzecznictwa i poglądów doktryny*, skrótowo przedstawia dorobek przedstawicieli nauk prawnych oraz judykatury w tym zakresie. Porusza kwestię postrzegania przedmiotowej instytucji przez komentatorów oraz sądownictwo. Stanowi więc swoiste podsumowanie poglądów dok-

tryny oraz orzeczeń na temat istoty instytucji, jej interpretacji oraz zakresu stosowania. Zawiera także próbę wskazania, które elementy orzeczenia zapadłego w postępowaniu karnym są wiążące, zarówno pod względem podmiotowym, jak i przedmiotowym, a w których przypadkach sąd cywilny posiada swobodę w ocenie zgromadzonego materiału. Dodatkowo, w sposób skrótowy, ukazany jest także kontekst konstytucyjny omawianego zagadnienia.

Krzysztof Czekaj (Areszt Śledczy w Kielcach) przedstawia działania Aresztu Śledczego w Kielcach w zakresie prewencji przestępczości. W pierwszej części scharakteryzowano tę jednostkę penitencjarną, jej personel oraz populację więźniów. Następnie omówiono tzw. kodeksowe i penitencjarne aspekty oddziaływań prewencyjnych.

Jacek Dworzecki (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) swoje opracowanie poświęcił opisowi organizacji i funkcjonowania Korpusu Straży Więziennej i Ochrony Sądów, który w realiach Republiki Słowackiej jest wyspecjalizowanym instrumentem Ministra Sprawiedliwości w zakresie dozoru i resocjalizowania osób pozbawionych wolności. W tekście przybliżono także słowacki system bezpieczeństwa wewnętrznego oraz rys historyczny i organizację więziennictwa w tym kraju.

Bartosz Kędzierski z Uniwersytetu Gdańskiego przedstawił głos w dyskusji nad nową postacią tymczasowego aresztowania. W tym tekście poruszono problematykę stosowalności środka polegającego na zabezpieczeniu postępowania o uznanie danej osoby za stwarzającą zagrożenie, która według opinii autora jako zakładająca stosowanie przepisów prawa cywilnego (w tym art. 755 kodeksu postępowania cywilnego) jest niezgodna z normami konstytucyjnymi, gdyż pod wieloma względami czasowa izolacja w trakcie postępowania o uznanie danej osoby za stwarzającą zagrożenie jest podobna do środka zapobiegawczego w postaci tymczasowego aresztowania.

Katarzyna Kita-Wałęka (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) omawia zagadnienie korzystania z opinii biegłych i innych specjalistów w postępowaniu penitencjarnym. Wskazuje, że sąd z opinii korzysta w przypadku postępowań o zarządzenie wykonania kary czy zamianę orzeczonej kary na inną, odroczenie kary i przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności. Opinie te są opracowywane przez specjalistów z zakresu medycyny, psychologii i psychiatrii w postępowaniach o odroczenie kary pozbawienia wolności i o przerwę w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

Paulina Matyjasz-Lysakowska (także z Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach) analizuje zasady zatrudniania skazanych odbywających karę pozbawienia wolności. Przedstawia dopuszczalne formy wykonywania pracy osadzonych w zakładach karnych. Wśród nich wymienia: pracę na podstawie skierowania, pracę w ramach stosunku pracy i świadczenie pracy na podstawie umów cywilnoprawnych. Co istotne, omawia także mankamenty istniejących rozwiązań, w szczególności ograniczoną możliwość negocjowania przez osadzonego warunków zatrudnienia i złożony podmiot zatrudniający, oraz formułuje uwagę, że w stosunku do skazanych zatrudnionych na podstawie skierowania do pracy nie stosuje się przepisów prawa pracy, z wyjątkiem przepisów dotyczących czasu pracy oraz bezpieczeństwa i higieny pracy.

Zbigniew Nowacki (Zakład Karny w Pińczowie) w oparciu o autorski kwestionariusz ankiety do Badania Oceny Systemu Dozoru Elektronicznego (zawierający także skalę kłamstwa i kontrolujący nastrój badanych) analizuje problematykę penitencjarnego zastosowania systemu dozoru elektronicznego w ocenie skazanych.

Tekst Izabeli Nowickiej (Wyższa Szkoła Policji w Szczytnie) podejmuje problematykę przestępstwa stalkingu wobec konieczności diagnozy zachowania sprawcy. Pojemność zakresu znamienia ustawowego „nękanie” nie tylko wpływa na odpowiedzialność sprawcy, ale może także kształtować podejście do resocjalizacji sprawcy umieszczonego w zakładzie karnym. Przedmiotowa publikacja opisuje zjawisko stalkingu pod kątem kryminologicznym, psychologicznym i prawnokarnym.

Następny interesujący tekst, autorstwa Grzegorza Ociczka (Uniwersytet Śląski w Katowicach, Centralne Biuro Antykorupcyjne), ma na celu zasygnalizowanie kwestii związanych z przestępczością młodzieży, wśród której znaczną część stanowią nieletni. Konsekwencją popełnienia przez nieletniego czynu karalnego jest konieczność „wyrwania” młodego człowieka ze swojego naturalnego środowiska rodzinnego i umieszczenie go w zależności od konkretnej sytuacji bądź w zakładzie karnym, bądź w odpowiedniej placówce. W artykule zaprezentowano statystyki związane z popełnianymi przez nieletnich przestępstwami oraz przedstawiono dwa studia przypadków dotyczące popełnienia przez nieletnich zbrodni zabójstwa.

Justyn Piskorski (Uniwersytet im. Adama Mickiewicza w Poznaniu) w artykule *Resocjalizacja a wielokulturowość – zagadnienia konstrukcyjne* wskazał, że warunkach wielokulturowości możliwości resocjalizacji

zostają znacząco osłabione przez negatywne mechanizmy konfliktu kultur i stygmatyzacji, w następstwie których dochodzi do rozpadu więzi normatywnych jednostki ze społeczeństwem. Konieczne jest w związku z tym przemyślenie rzeczywistych źródeł koncepcji resocjalizacji, co umożliwi odbudowę jej „treningowych” celów i znaczenia. Odbudowa resocjalizacji opartej na realistycznej wizji człowieka ma szansę przezwyciężyć negatywne wpływy niepewności zakorzenionej w ideologii wielokulturowości.

Leszek Wieczorek (Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielcach) w tekście pt. *Stres i wypalenie zawodowe w Służbie Więziennej* omawia wybrane teoretyczne konteksty stresu i wypalenia zawodowego. Zwraca uwagę na pojęcie stresu, jego źródła, reakcje człowieka na stres, sposoby radzenia sobie ze stresem oraz skutki stresu. Problematykę tę odnosi do funkcjonowania polskiej Służby Więziennej, wskazując m.in. na regulacje prawne i możliwości wsparcia funkcjonariuszy w sytuacjach stresowych (a także na obowiązki w tym zakresie).

Numer zamyka artykuł Wojciecha Zalewskiego (Uniwersytet Gdański), zatytułowany *Sprawiedliwość naprawcza jako forma diversion w perspektywie penitencjarnej. W poszukiwaniu racjonalności*. Autor wskazuje w nim, że wartość sprawiedliwości naprawczej wydaje się nie budzić wątpliwości, tymczasem mediacja po wyroku jest w Polsce instytucją martwą. Z tego też powodu próbuje odpowiedzieć na pytania o przyczyny tego zjawiska: Czy winne jest prawo?; Czy art. 162 § 1 k.k.w. winien mieć inne brzmienie?; Jak go interpretować?; Czy mediacja po wyroku ma sens?; Jak do tej kwestii podchodzi się w innych państwach?.

Wydaje się, że również i tym razem warto wyrazić nadzieję, iż kierowane do Szanownych Czytelników w niniejszym numerze „Humanistycznych Zeszytów Naukowych – Prawa Człowieka / Humanistic Scientific Fascicles – Human Rights” artykuły, glosy, recenzje, noty bibliograficzne oraz sprawozdania spotkają się (tak jak to było w przypadku poprzednich numerów) z zainteresowaniem i będą stanowiły asumpt do dalszych rozważań i dociekań naukowych.

Leszek WIECZOREK

FROM SCIENTIFIC EDITOR

Our Readers receive a jubilee issue (20th) of „Humanistic Scientific Fascicles – Human Rights” (HSFHR). I have the pleasure and honor to edit this volume. The more that it results from the Ist Świętokrzyska Academic Penitentiary Conference organized between 3 and 4 June 2016 in Kielce by the Department of Criminal Law, Criminology and Forensic (which I chair) (at the Institute of Law, Economics and Administration at the Law Faculty of Jan Kochanowski University in Kielce). The conference generated great interest. It has comprised 33 speeches and gathered over 300 participants (very often very active in discussions). According to the opinion of the Penitentiary Administration, the conference has become the main forum for exchange of opinions regarding penitentiary issues in Poland.

Thus, this issue of HSFHR is composed from the articles (organized in alphabetic order as regards their authors), that have been filed as the result of the conference mentioned above. In spite of such unified subjects – in the commentators opinion and in my opinion as well – this is very interesting issue that strengthens the position of Humanistic Scientific Fascicles Human Rights.

The first text by Piotr Arczyński, a lawyer representing Kielce City Office Urząd Miasta Kielce „Binding force of a criminal conviction in civil proceedings – Article 11 of the Code of Civil Procedure in the light of the case law and the doctrine” is a summary of the achievements of the representatives of legal sciences and jurisprudence on this subject. This work contains more than an attempt to approximate the views which elements sunken ruling in the criminal proceedings are binding, both by borrowers and present and in which cases the civil court estimates has discretion in assessing the collected material. Additionally, in summary form, it is shown in the context of the constitutional regulations.

Then Krzysztof Czekaj (Jail in Kielce) presents the activities of Jail in Kielce presents examples of the staff in range of prevention of crime. The article also presents penitentiary house, its personnel and prisoners' population in the first part. Next, the code and penal aspects of preventive influences were talked over.

Jacek Dworzecki (Police Academy in Szczytno) presented a paper on organization and functioning Corps of Prison and Court Guard in the reality of the Slovak Republic. This formation is a specialized instrument of the Minister of Justice with regard to surveillance and educating convicted persons. The text presents the Slovak system of internal security and the historical background and the organization of the prison system in this country.

Bartosz Kędzierski from University of Gdansk has taken part in the discussion on new form of temporary arrest. The author describes a problems with civil protective proceeding adopted to postpenal *quasi*-preventive measures regulated by law with respect to mental disordered people who are dangerous for society. In author's opinion the present judicial practice where using of protective isolation on civil rules is acceptable- in the light of general legal rules, is unconstitutional. The „civil isolation” has the same basis like temporary arrest regulated by criminal procedure code.

Katarzyna Kita-Wałęka (Jan Kochanowski University in Kielce) described the issue of experts opinions in penitentiary proceedings. She indicates that courts consult experts from different fields in the proceedings of the enforcement of the conditionally suspended penalty or conversion of the imposed penalty in sentence for another, suspension of sentence and a suspension in the execution of the penalty of deprivation of liberty. The opinions are presented by experts in medicine, psychiatry, psychology, especially in such proceedings as a postpone of the penalty of deprivation of liberty and a suspension in the execution of the penalty of deprivation of liberty.

Paulina Matyjas-Łysakowska (also from Jan Kochanowski University in Kielce) focuses on the principles of employing convicted prisoners. She presents permissible forms of prisoners' work in prison facilities on the basis of appointments, employment relationships and civil-law contracts. I have indicated the flaws of the existing solutions, including the limited ability of inmates to negotiate the terms and conditions of employment and complexity of employing entity. Another issue in prisoner employment

on the basis of appointments is the fact that the labor law, excluding the working-time and occupational health-and-safety regulations, does not apply to them.

Zbigniew Nowacki (Penitentiary in Pinczow) evaluates, based on his own Questionnaire of Electronic Supervision System Evaluation (which has taken into account the scale of lie and frame of mind of subjects) the Electronic Supervision System and verifies the convicts opinions on such instrument.

The text by Izabela Nowicka (Police Academy in Szczytno) deals with the issue of the crime of stalking against the need to diagnose the behavior of the perpetrator. The capacity range of the mark statutory „bullying” affects not only the responsibility of the perpetrators but also can shape the approach to the rehabilitation of the offender placed in prison. This publication describes the phenomenon of stalking in terms of criminology, psychology, criminal-law would then address the issues indicated in the title.

Next interesting text is by Grzegorz Ociecek (University of Silesia in Katowice, Central Anti-corruption Biuro) points to issues related to youth crime, among which, substantial part are juveniles. The consequence of committing a criminal offence by a juvenile is the need to „pull out” a young man from his natural family environment and placing him – depending on the specific situation – in penitentiary or in another appropriate institution. The article presents also the statistics associated with the quantity of crimes committed in the last three decades. Additionally, the paper presents case studies of committing by juveniles the crime of murder.

Justyn Piskorski (Adam Mickiewicz University in Poznan) in the article „Resocialization and multi-culture – structural points” presents an opinion that resocialization requires clear indication of targets and methods. They have to serve to create new identity for a criminal. In multicultural civilization the possibilities of resocialization are significantly weakened by negative mechanisms of culture conflicts and stigmatization as they lead to disintegration of normative bonds between and individual and society. In such context it is necessary to reconsider real sources of resocialization ideas, what will allow for its reconstruction of „practice” targets and meaning. The reconstruction of resocialization based on realistic vision of a man has the chance to overcome negative influences of uncertainty rooted in multicultural ideology.

Leszek Wieczorek (Jan Kochanowski University in Kielce) in the text „Stress and professional burn-out in Penitentiary Administration”

presents selected theoretical contexts of stress and professional burn-out. He indicates the meaning of stress, its sources, reactions to stress and methods of dealing with stress. The topic refers to operations of Polish Penitentiary Administration and shows legal regulations and possibility to support offices in stress situations (and the obligations in this respect).

The issue is closed with the article by Wojciech Zalewski (University of Gdansk) „Restorative justice as a form penitentiary diversion” speaks about interventions as alternatives to either initial or continued formal criminal proceedings. Diversion is one of the most important recidivism reduction strategies currently known. At first sight, imprisonment and restorative justice operate on different wavelengths, but modern prison should be seen as institution which is open to the community. Restorative justice brings a new dimension to the effort to make prisons more humane and effective. The most important is the possibility of using it as a community-based sanction, thus avoiding the need for imprisonment. The second is the possibility of enabling victims to meet offenders. Restorative justice in prison is the future of imprisonment.

I hope that this issue of „Humanistic Scientific Fascicles – Human Rights” will be interesting for our readers and will lead to further scientific researches.

Leszek WIECZOREK